

CENTRUM PEDAGOGICKO – PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVA A PREVENČIE

Mierová 1, 934 01 Levice

Č. tel: 036/6312 903

e-mail: ppplevice@mail.t-com.sk

web: cpppaplevice.sk

Výchova a vzdelávanie detí s nadaním

Za intelektovo nadané dieťa sa považuje dieťa s akcelerovaným kognitívnym vývinom, ktoré pri dostatočnej motivácii a tvorivosti za adekvátnej stimulácie zo strany prostredia dosahuje v porovnaní so svojimi rovesníkmi výnimočné výkony v jednej alebo viacerých intelektových činnostiach. Je možno tiež užitočné vedieť, že nadanie nie je raz navždy dané a nemenné, primeranou edukáciou sa dá jeho rozvoj podporiť.

Ak sa domnievate, že vaše dieťa je mimoriadne rozumovo vyspelé, šikovnejšie než jeho rovesníci, ponúkame vám možnosť prísť s dieťaťom na psychologické vyšetrenie do nášho zariadenia. Po dôkladnej diagnostike dieťaťa/žiaka vás psychológ poradensky usmerní a prekonzultuje s vami, či vaše dieťa spĺňa kritériá na zaradenie medzi deti/žiacov s intelektovým nadaním. Poradí vám zároveň, čo je možné robiť, aby sa nadanie vášho dieťaťa ďalej rozvíjalo. Rodič/zákonný zástupca dieťaťa rozhoduje o tom, či bude dieťa navštevovať triedu pre nadaných, alebo sa bude vzdelávať integrované s ostatnými spolužiakmi v bežnej triede.

Triedy pre žiakov s intelektovým nadaním v našom okrese má ZŠ A. Kmeťa, Levice, individuálne začlenenie v bežnej triede je možné realizovať v ZŠ i na stredných školách. Vo vzdelávaní intelektovo nadaného žiaka môže pomáhať aj asistent učiteľa, ak je intelektovo nadaný žiak súčasne žiakom so zdravotným znevýhodnením.

Podľa zákona č. 245/2008 Z. z. (školský zákon) sú deti a žiaci s intelektovým nadaním deti/žiaci s vysoko nadpriemernými poznávacími schopnosťami v jednej alebo viacerých intelektových oblastiach. Žiaci so všeobecným intelektovým nadaním sú žiakmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami na základe diagnostiky vykonanej v CPPPaP. Pre rozvíjanie nadania vytvárajú:

- a) inštitucionálne podmienky zriaďovateľa,
- b) individuálne podmienky školy.

Školský zákon rozoznáva všeobecné a špecifické intelektové nadanie. V mladšom školskom veku psychológ deťom diagnostikuje iba všeobecné intelektové nadanie. Aj keď už v tomto veku sa môžu schopnosti zameriavať určitým smerom, predčasná špecializácia vo vzdelávaní by mohla narobiť viac škody ako úžitku. Od druhého stupňa ZŠ je namieste uvažovať aj o špecifickom nadaní. Pre takto nadaných žiakov možno zriaďovať triedy s rozšíreným vyučovaním konkrétneho predmetu.

Za žiakov s nadaním možno označiť iba asi dve až päť percent detí. Nie je vylúčené, že dieťa, ktoré aktuálne identifikačným procesom neprešlo, bude ako nadané diagnostikované o rok či dva. Ale aj naopak: ak dieťa dnes podáva mimoriadne výkony, neznamená to istotu, že medzi tých najlepších bude patriť celý život. Preto už pri jeho zaradovaní do programu pre intelektovo nadaných podpisuje rodič tzv. informovaný súhlas. V ňom vyjadruje súhlas so špeciálnym rozvíjajúcim programom, ale akceptujete tiež možnosť, že ak sa v tomto programe dieťaťu nebude dariť, môže byť preradené naspäť medzi ostatných spolužiakov.

Zmyslom špecializovaného vzdelávania nadaných detí je pomôcť deťom, ktorých poznávací vývin prebieha výrazne rýchlejšie než je bežné, aby sa tento vývin nezastavil. Výchovno-vzdelávací program pre intelektovo nadaných zvyšuje pravdepodobnosť pozitívneho rozvoja, istotu však nikomu zabezpečiť nemôže. Je dobré dať dieťaťu príležitosť. Deti/žiaci so všeobecným intelektovým nadaním v kognitívnom vývine predbiehajú svojich rovesníkov, patria medzi dve percentá najlepšie bodujúcich v inteligentných testoch, alebo medzi desať percent najlepšie bodujúcich za predpokladu výnimočnej

CENTRUM PEDAGOGICKO – PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVA A PREVENČIE

Mierová 1, 934 01 Levice

Č. tel: 036/6312 903

e-mail: ppplevice@mail.t-com.sk

web: cpppaplevice.sk

úrovne ich tvorivosti (tvorivý talent), či výnimočných učebných výsledkov. V škole je užitočné zohľadňovať špecifiká ich nadania a talentu a potrebu jeho rozvíjania.

Na druhom stupni ZŠ i na stredných školách sa stretáme aj so žiakmi so špecifickým intelektovým nadaním. Školami a triedami pre týchto žiakov sú podľa zákona školy a triedy s rozšíreným vyučovaním prírodovedných alebo spoločenskovedných predmetov (podľa druhu talentu). Budú pokračovať v práci podľa školského vzdelávacieho programu a kritériá výberu do nich stanoví riaditeľ školy.

Umelecké nadanie detí alebo žiakov sa prejavuje v niektorej z umeleckých oblastí. Športové nadanie detí alebo žiakov sa prejavuje v niektorej z mnohých oblastí športu. Praktické nadanie detí alebo žiakov sa prejavuje vysokou úrovňou manuálnych zručností v konkrétnych praktických činnostiach alebo v sociálnych zručnostiach.

Školy a triedy pre žiakov so **všeobecným intelektovým nadaním** si vytvárajú vlastný školský vzdelávací program, ktorý sa opiera o štátny vzdelávací program. Je vypracovaný pre úrovne ISCED-1, ISCED-2 a ISCED-3a. Integrované vzdelávanie nadaní žiaci musia mať vypracovaný individuálny vzdelávací program.

Niekoľko rád pre rodičov, ktorí majú nadané dieťa:

- dôležitý je individuálny prístup pri rozvíjaní a podporovaní ich nadania, môžu mať väčšie emocionálne a sociálne problémy ako iné deti, sú oveľa citlivejší a zraniteľnejší a všetko intenzívnejšie prežívajú.
- osvojiť si pozitívny postoj k dieťaťu, tolerantnosť, akceptujúci, chápaný a podporný postoj k rozvíjaniu jeho schopností
- akceptovať dieťa ako osobnosť
- rozvíjať spoločné záujmy, podporovať jeho sebadomie, sebavnímame, pozitívne posilňovať a dôverovať v jeho schopnosti
- podporovať ho k aktívnym činnostiam, klásť mu veľa otázok, chváliť jeho dobré odpovede, tešiť sa z jeho úspechov, posmeľovať ho aj keď sa mu práve nedarí, podporovať ho
- poskytovať mu dostatok emocionálnej podpory, dobrá súdržnosť rodiny, tolerantné výchovné postupy, poskytovanie väčšej slobody a voľnosti v správaní a rozhodovaní dieťaťa
- zohľadniť vitalitu dieťaťa, malú potrebu spánku, prejavy silnej osobnosti a sebadomia
- poskytnúť mu prístup k encyklopédiám, atlasom, slovníkom, knihám, k počítaču, potrebuje mať prístup k informáciám
- výchovu svojho dieťaťa pravidelne konzultovať so psychológom a potvrdiť si tak správnosť vo výchovných postupoch
- citlivo komunikovať so svojím dieťaťom, aby sa mu zabezpečil potrebný pocit istoty a bezpečia.

O tejto problematike si môžete nájsť viacej na: www.minedu.sk, www.statpedu.sk, www.vudpap.sk, tiež aj na stránkach: www.centrumnadanania.sk, www.nadanie.sk.

Použitá literatúra:

Informačno-metodický materiál k organizácii výchovy a vzdelávania integrovaných intelektovo nadaných žiakov v 1. – 4. Ročníku ZŠ, schvál. MŠ SR dňa 25. 8. 2005 pod č. CD-2005-19375/26373-1:091 s platnosťou od 1.9.2005. Aktualizované k 1.9. 2008, VÚDPaP Bratislava

Zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a dopl. niekt. zákonov v znení neskorších predpisov.

Spracovala: PhDr. Lívia Danová, CPPPaP Levice